

janje našega kralja ni le dokaz izrednega človekoljubja, ki globoko so čustvuje z žrtvami, temveč tudi državniški opomin, da se moramo jugo-slovanski državljani med seboj ljubiti in spoštovati in samo s poštenimi in plemenitimi dejanji tekmovali v prid države in ljudstva.

Kako je mogoče tolmačiti grozen čin.

Vsakdo se vpraša: Kako je mogoče, da se je v narodni skupščini izvršilo to strašno dejanje? Poskusimo ga človeško razumeti in tolmačiti!

Gotovo je, da ni in ne more biti nihče, ki bi dejanja ne obsojal in žrtve ne obžaloval. Nihče ni, ki bi v borbi takšna sredstva smel nasvetovati ali celo uporabljati, ako je pri polni zavesti in razsodnosti. Tudi za najhujše morilce in očite revolucionarje imamo v vseh urejenih državah druga pota in sredstva, da se jih ali izloči iz človeške družbe ali kaznuje za njihova dejanja.

Zagoneten Puniša Račič.

Čudno je, da je ravno ta mož izvršil tako strašno dejanje. Izvoljen je bil pri zadnjih volitvah proti Vuki-

čevičevim pristašem na listi Pašičevcev. Bil je v zbornici miren in dostojen. Niti ene žal besede ni čel čes od volitev do tega strašnega dejanja rekel nobenemu poslancu. Srednjevisoki, plečati in krepki Črnogorec, ki je imel ožjo Pašičevo sorodnico za svojo ženo, je bil v svetovni vojski reorganizator črnogorskih prostovoljcev. Znano je, kako je silno ostro na stopil pri Pašiču, da odpravi po razsulu srbske in črnogorske vojske nered in razbrzdano. Star črnogorski ponos je prevečel njega in njegovo naziranje je bilo, da se omadeževalca časti sme in zamore kaznovati samo s krvjo. Zato je svoj čas predlagal, da poslanci, ki žalijo druge, morajo sprejeti dvojni. Mož je bil vaje gledati smrti v oči in prelivati kri. V svoji razburjenosti je storil, kar je sedaj storil, da čaka v ječi pravice.

Prenapeti živci.

Vsled ogorčene borbe v skupščini, kjer je prav posebno Pribičević divje hujskal in nismo poslanci od vladne večine iz Radičevih in Pribičevićevih vrst slišali nič drugega kakor neprestane psovke, žalitve in natolcevanja na naslov naših ministrov in strank in poslancev, je nastalo ozračje tako napeto in osebni odnošaji med vse-

mi poslanci tako ostri, da smo slutili: ali mora narodna skupščina narazen, ali pa se zgodi kaj strašnega, kajti posebno srbski vladini poslanci so morali biti mirni in če se je oglasil kdo v obrambo svoje časti in svojega naziranja, ga je opozicija prekričala in mu onemogočila razjasnilo in obrambo.

Dosti sem videl osebnih in političnih borb po svetu, mnogo jih tudi sam bojeval, ali takšne brezobzirne surovosti in blatenja, toliko psovke in sramotnja, kakor sem jih videl, slišal in doživel zadnjih štirinajst dni od strani opozicije na našo vlado in poslance vladine večine, tega še nisem v življenju slišal in videl. Opažoval sem srbijske poslance; s stisnjenimi zobmi in gorečimi očmi so izjavljali: tega več prenašati ne moremo in nočemo. Prvemu od teh so počili živci Puniša Račiču in izvršil je grozno dejanje. Ako se je g. Svetozar Pribičević nad grozoto prizora razjokal, je imel vzrok!

V tem strašnem trenutku pa bi vsi poštene, pametni in resni politiki morali misliti samo eno in to je uresničenje dr. Krekove oporoke: Kako zgradimo in uredimo v korist in napredek ljudstva v ljubezni in plemenitem tekmovanju našo državo.

Sploh se ni to nedeljo razgovarjalo o drugem kot o uboju, ki se je izvršil v beograjski narodni skupščini. Tudi naši prijatelji so se zbrali pri znancu-gospodarju, da si o tem menjajo svoje misli.

»Ta umor je velik škandal«, je našel razgovor gospodar in dalje časa so vsi ostali pod globokim vtisom tega žalostnega dogodka.

»Kdo je kriv?«

Tako vprašanje so si stavili vsi in gospodar je dejal:

»Kriv je Račič, on je ubijalec! Vsi to priznavamo. On bo tudi zato dobil kazen, kakor pač vsak ubijalec. V kolikor ga izgovarja njegova razlurljiva narava, katero je Radič še posebno razburjal s psovkami in očitki, ne bomo mi sodili. To bo storilo sodišče. Ali eno drugo bomo pa mi storili. Ko se namreč razgovarjamo o tem uboju, se moramo spomniti, da to ni osamljen dogodek v zgodovini. Koliko atentatov in političnih ubojev se izvrši po svetu! Spomni se na dogodke pred vojsko. Si spomni, da je bil ustreljen, Franc Ferdinand in Zofija sta bila ustreljena. In čisto vrsto drugih. Pa po vojski! Ali niso bili le samo politični uboji — vsi tisti tisoči in tisoči ubojev, ki jih je v Mehiki izvršil Calles nad katoličani. Naši slovenski liberalni in socialistični listi niso tedaj niti besede ogorčenja priobčili. Seveda ne! Saj je Calles njihov somišljenik in če tudi je ubijal na tisoče nedolžnih, niso ga obsojali! — Glejte, kako v Italiji ubijajo! Mateotija so ubili po naročilu iz Mu-

ssolinijeve okolice. Sedaj pred enim dobrim tednom so ubili Tušaka, Slovenca, ker si ni dal poitalijančiti svojega imena. In tako se kar vrstijo uboji za uboji v političnem življenju!«

»Kdor je zakrivil te splošne razmere, isti je največ kriv«, je pripomnil župan.

»Res, največ krivde je v tem, ker izrivajo krščanstvo iz javnega življenja. Krivda je v tem, ker ne obsojajo uboja kot uboja, ampak ga potem za govarjajo na vse mogoče načine! In ravno to ni krščansko! Še hujše razmere bodo, ako ne bomo vsega javnega življenja pokristjanili, ako ne bomo one poganske zdivjanosti, ki jo prinaša seboj dandanašnje moderno življenje, zopet spravili iz človeške družbe. Saj dandanes smo tako daleč, da se ubijalcem postavljajo spomeniki za uboj!«

»To pa ni res«, je ugovarjal župan, »da bi kdo ubijalcem stavil spomenik za njegov — uboj!«

»In vendar je res«, je ugovarjal gospodar in je potegnil iz žepa mariborski »Večernik Jutra« z dne 20. junija 1928 in ga pokazal navzočim.

»Tu na prvi strani strašno obsoja uboj, ki ga je izvršil Račič. To je pravilno. Vsi obsojamo ta zločin. Tu-le na 3. strani pa poziva narodna družba, da naj gredo dne 28. t. m. v Sarajevo na odkritje spomenika Principu, ki je na ta dan leta 1914 izvršil uboj. Zakaj ga je in v kak namen in nad kom, mi danes ne vprašujemo. Uboj je bil in Princip je ubijalec in v zahvalo za uboj mu ti ljudje, ki se danes tako škandalizirajo nad ubojem, postavljajo spomenik. To se meni zdi malo čudno!«

»To je stara liberalna hinavščina«, je pripomnil župan.

»In še to! Ali se ne spominjamo, da so ravno ti ljudje organizirali znano organizacijo Orjuno, ki je izvršila oni strašni, še nekaznovani uboj nad delavcem Fakinom v Trbovljah? Pa zdaj hinavsko vijejo oči, ko so s svojimi hujskarijami želi, kar so sami sejali!«

Gospodar je umolknil. Vsi so bili pod vtisom, da ubijalec nima pravice zmerjati drugega z ubijalcem.

»In sedaj?«

»Sedaj je nujno potreba, da se vzdrži red in mir v državi in da se preide končno na gospodarsko delo. Zdaj je menda čas, ko se bo prenehalo namenoma gojiti sovraštvo med Srbi, Hrvati in Slovenci in da bo huj skarij konec!«

»Bog daj«, so si voščili znanci ter se razšli.

V NAŠI DRŽAVI.

Političen položaj po dogodku. Takoj prvi dan so se raznesle vesti, da je vlada odstopila, kar pa ni bilo res. Tudi demokratični ministri niso odstopili. Vlada za to nima povoda, ker je zločin delo trenutno zblaznelega človeka. Dr. Marinkovič se točasno nahaja v Bukarešti, ko se vrne, se bo vršilo posvetovanje glede morebitne izpremembe v vladi.

Opozicija trmasta dalje. Kljub žalostnemu dogodku opozicija ne uvidi svoje zmote in drzno nadaljuje odpor. Sožalje vlade je odklonila, enako tudi, da se pokoplje oba poslanca na državne stroške. Najbrže sploh ne pojde več nazaj v narodno skupščino.